

Adaptació dels edificis bibliotecaris a funcions cada vegada més diverses: i ara, què passarà? (<http://www.ub.edu/blokdebid/ca/content/adaptacio-dels-edificis-bibliotecaris-funcions-cada-vegada-mes-diverses-i-ara-que-passara>) [1]

Enviat per [Santi Romero](http://www.ub.edu/blokdebid/ca/users/santi-romero) [2] el Dc, 10/07/2019 - 13:20

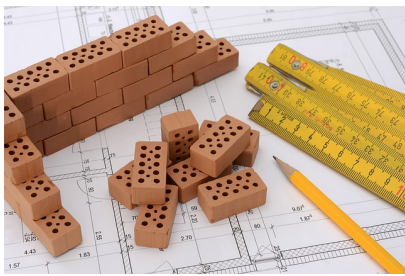
Santi Romero

Arquitecte

Cap de la Unitat d'Arquitectura Bibliotecària

Gerència de Serveis de Biblioteques. Diputació de Barcelona

Gil Solés, Daniel (2018). *Del templo simbólico a la desmaterialización: un recorrido por la arquitectura bibliotecaria del siglo XX al XXI*. [46] p. ISBN 9781718079113. Disponible a: <http://eprints.rclis.org/33979/> (<http://eprints.rclis.org/33979/>) [6]. [Consulta: 06/06/2019].

Encara ara, si algú ens demanés que definíssim la biblioteca amb dues paraules, molt probablement diríem que les biblioteques són **edificis** on hi ha **llibres**. Per bé que pot ser una descripció molt simple, no per això és inadequada. Una biblioteca està formada per un continent, o sigui, un espai físic, i un contingut, o sigui, informació. Aquests dos conceptes van de bracet i han hagut d'evolucionar en paral·lel, tot i que de vegades hagi estat a velocitats diferents. La biblioteca, en la seva concepció global, ha passat de ser un lloc on es custodiava el coneixement a un espai d'informació, de relació, de cultura i de formació. Així doncs, els edificis bibliotecaris s'han hagut d'adaptar a l'evolució tant del que s'entén per biblioteca com dels sistemes d'informació.

Daniel Gil Solés ens parla de tot això però ho emmarca en un interval de temps determinat, que va des de l'inici del segle passat fins més enllà dels nostres dies. El llibre se centra en l'espai físic de les biblioteques, i té la peculiaritat d'atrevir-se a pronosticar un futur on, potser, en alguns casos, aquest continent deixarà d'existir; en una mena de desafiament en el qual, per primer cop, el contingut no necessitarà del continent per poder seguir complint la seva funció.

El llibre consta d'un pròleg firmat per l'arquitecte Josep Maria Miró i Gelida, autor del projecte de la futura Biblioteca Pública Provincial de Barcelona, un prefaci, una introducció, sis capítols, unes conclusions, un epíleg i una extensa bibliografia.

Al pròleg, José María Miró considera que *el futuro que espera a las bibliotecas nadie lo sabe*, i destaca l'encert de l'autor per *no hacer futurología*, sinó un *sencillo y preciso repaso por la arquitectura bibliotecaria sin abrazar muchos siglos anteriores*, iniciant-lo el segle XX a través d'una *selección nitida y aclaratoria de ejemplos que tienen como denominador común la flexibilidad y el confort, y esbozando los elementos que pueden condicionar los nuevos contextos de las bibliotecas sin menospreciar funcionamientos atemporales que posiblemente nunca desaparecerán*.

Al prefaci, Daniel Gil puntualitza que el llibre és el resultat de l'ampliació i la millora d'un article que va escriure el juny de 2017, i l'objectiu és establir una *evolució en la arquitectura de las bibliotecas en los siglos XX y XXI y su capacidad de adaptarse a los cambios propios de cada momento histórico*. Estructura aquesta evolució en cinc grans transformacions arquitectòniques, en cadascuna de les quals analitza algunes biblioteques paradigmàtiques a partir de cites de fonts externes i també amb els seus propis arguments.

El punt de partida de la seva anàlisi el situa el 1915, quan la Mancomunitat de Catalunya va impulsar un model innovador, amb edificis concebuts com autèntics temples simbòlics de saviesa i de cultura, construccions emblemàtiques i elegants amb aire neoclàssic, *aisladas de otras edificaciones y rodeadas de aire y vegetación, como si se tuviera que peregrinar para acceder a la cultura*.

La primera transformació s'inicia quinze anys després, i presenta dos exemples que *muestran un nuevo diálogo entre biblioteca y arquitectura*: la Biblioteca Pública d'Estocolm d'Erik Gunnar Asplund i la biblioteca de Viipuri d'Alvar Aalto. A la primera, amb les seves formes clàssiques, destaca la gran planta circular central, il·luminada zenitalment, on s'emmagatzema una gran part del fons documental, amb *un mostrador de préstamos que se convierte en el centro neurálgico de la biblioteca, añadiendo por primera vez el concepto de panoptícismo*. A la biblioteca de Viipuri, destaquen els espais oberts i sense obstacles, on la llum natural entra amb la proporció justa, una constant a totes les biblioteques d'Alvar Aalto.

Per explicar la següent transformació, Daniel Gil analitza la biblioteca d'Exeter, en la qual Louis I. Khan culmina aquella recerca de la forma que ha de tenir la biblioteca, que es compon de l'espai per a l'exhibició de llibres a l'interior, l'espai de relació entre els lectors i els llibres i, finalment, al costat de les finestres, l'espai de relació íntima entre el lector, el llibre i la llum.

La tercera etapa la situa ja a l'inici del segle XXI, amb la inauguració de la mediateca de Sendai, projectada per Toyo Ito, una biblioteca altament tecnificada i un punt d'inflexió cap a un model d'*integración invisible de la digitalización con el edificio*. Toyo Ito defineix la seva biblioteca com un *«autoservicio de media»*, de la *misma manera que un supermercado almacena diferentes productos en las estanterías*. Gil destaca la novetat que l'any 2001 va suposar aquesta concepció d'edifici tan obert, al qual ara ja hi estem acostumats.

La quarta transformació mostra un avenç cap a una biblioteca sense llibres, producte de la digitalització. Analitza la biblioteca de la Universitat d'Amsterdam, oberta l'any 2010. Els arquitectes, *en lugar de estanterías con libros, proponen grandes espacios vacíos, que se llenan de personas que interactúan y conversan*. A més, *los mostradores se han sustituido por cajas de plástico donde los estudiantes recibirán los libros que han pedido antes por vía telemática*.

En aquesta etapa destaca també tres aspectes que han accelerat aquesta transformació. En primer lloc la façana, cada cop més oberta i transparent, com a *metàfora del acceso universal al conocimiento*, i augura la seva possible desaparició, *cuando la biblioteca se mimetice con la ciudad*. El següent és la llum natural, que ha d'arribar a tots els racons amb la calidesa ambiental adequada. I, finalment, la forma com es resol l'organització i circulació interior, *que marcará la diferencia entre una biblioteca usable y una que no lo es*. En paraules de l'autor, en una biblioteca *se tiene que poder pasear, pero al mismo tiempo hay que tener claro en todo momento dónde nos encontramos*.

La quinta i darrera transformació, segons l'autor, consisteix en una *desmaterialización de la biblioteca, una reducción de su escala en porciones más pequeñas, más flexibles, más dinámicas y, sobre todo, más urbanas*. Per demostrar que *no hay un edificio icónico de esta nueva forma de entender las bibliotecas*, Daniel Gil analitza tres biblioteques, que ha escollit precisament per la seva càrrega simbòlica.

Finalitza aquest capítol amb una proposta: l'edifici de la biblioteca *ha de dejar de ser un gran embalse de agua, protegido y estable, para convertirse en unos pequeños charcos, a pie de calle, simples y cercanos*. Però això no significa que s'hagi de desmuntar l'actual sistema bibliotecari, sinó *añadir una alternativa diferente en el engranaje bibliotecario*, i posa com a exemple experiències efímeres que ja s'estan duent a terme, com les biblioplatsges.

A l'epíleg del llibre, l'autor recupera, millora i amplia tres articles que va escriure al seu blog. En el primer, reflexiona sobre la biblioteca com a *«espacio desaparecido de los bibliotecarios»*, en què *las personas son el auténtico valor de las bibliotecas del siglo XXI*, i on potser *los bibliotecarios no serán necesarios para la gestión del espacio de las bibliotecas*. Aquí Daniel llença la següent pregunta: *¿Los bibliotecarios nos hemos sabido vender tan bien como hemos vendido nuestras bibliotecas?* En el segon, parla sobre la biblioteca com a *«espacio para la*

